

Kiss Kriszta

Privát félműlt Miskolcon XVIII.

Vörös téglák, fehér köpenyek

Privát félmúlt Miskolcon

Utánam, srácok! Ezt a címet viseli a számos közösségi eseményt, akciót, tudományos vizsgálódást, kiadványokat, élményszám-
ba menő bulikat egybefogó programsorozatunk, amely a korábbi „24” (egy szimbólum számjegy alatt futott) projektünk örököse. Anno már a *huszonnégyel* hangsúlyozni kívántuk az 1989 óta eltelt időt – mely alatt felnőttek a rendszerváltás körül született generációk – és az utolsó lehetőség sürgető voltát: most, a 24. órában feltétlenül fontos megörökíteni az államszocializmus, vagy akár a korábbi évtizedek hétköznapijából ránk maradt városképi elemeket, helybéli toposzokat, urbánus legendákat. Rakétát vagy glóbuszt imitáló játszótéri mászókat, beton virágtartók, pingpong- és sakk-asztalok, neonok, pihenőpadok, mozaikok és kompozíciók – művészi értéket, védettségre jogosító kivételességet aligha hordoznak, viszont befolyásolták közel fél évszázad miskolci hétköznapijait. A miskolciakét.

Nyom nélkül fognak eltűnni, ha nem használjuk ki az utolsó pillanatot. Számos egykoron közismert jellegzetesség ma már csak fotókról köszön vissza. A miskolciak többszólamú megszólításával próbálunk egy-egy hajdani utcabútor, kültéri dísz, netán filmek (mondjuk éppen az „Utánam, srácok!”), irodalmi alkotások révén a korban híressé vált tárgyak máig vezető sorsa felől tájékozódni, törekvésünk megörökíteni a letűnt idők utolsó rekvizitumait.

A „Privát félmúlt Miskolcon” család-történet-sorozattól mindenekelőtt a porosodó fényképalbumok feltárlását várjuk, és bízunk abban,

hogy a fotók előhívják a történeteket, melyeket a rokonság egyfajta hagyományként őriz, élményszerűen mesél, sajátos családi legendáriumként konzervál. Olyan miskolciaknak kívánunk megnyilvánulási lehetőséget biztosítani, akik hajlamot éreznek félmúltjuk speciális közzétételére. Emlékezetes eseményeket vagy éppen jellemző pillanatok, használati tárgyakat, bútorokat, s hasonlókat megörökítő felvételeket keresünk, amelyekhez a közlő hajlandó az egyéniségét, családjának mentalitását tükröző kommentárt, tetszőleges „műfajú” szöveget írni.

Az ekképpen születő kvázi „képregényeken” keresztül szeretnénk közvetlen betekintést nyerni a *privát félmúlt*ba, melyek fontos, autentikus építőkövei Miskolc történetének.

Észak-Keleti Átjáró Egyesület

atjarok@gmail.com

A sorozat eddig megjelent kötetei:

Kapusi Krisztián–Tokár Zsolt: Muslicák a demizsonban;
Darázs Richárd: Moszkvics a szakadéokban; **Balogh Attila:** Onedin család a Szinván; **Árvai Sityu–Halász Ágnes:** Gitár a hátizsákban; **Karlaki Orsolya:** Vattacukor térzenével; **Simonyi Zoltán:** Robinzon a járdaszigeten;
Joó Tímea: Gyöngyvirágtól Zöld Sárkányig; **Vajda Csilla:** Volt egyszer egy Avas; **Petruskó Norbert:** Zenekar a tize(negye)diken; **Iván Zsolt:** Winnetou a patakparton;
Galli Andrea: Ácskapcsok a fűzfa alatt; **Csatlós-Halász Ágnes:** Vasgyári éden, avasi ándörgránd; **Szabó Zoltán:** 12-es buszra nem szállunk!; **Tasnádi Csöpi:** Egyedül Miskolcon?; **Jacsó Pál:** Nem múlnak a gyermekek; **Sikoparija Lujza:** Egy turista mit tehet; **Tomasovszki István:** Egy átlagos nap a Kilián-délen

Szerző(i)nkrol:

Almássy Sándor 1977 óta dolgozik sebészként, Miskolcon. Nős. Jelen kötet szerzője a felesége, **Kiss Krisztina**, aki 1988-ban végzett ápolónőként. Sorsuk a következő évben szövődött össze, gyermekeik **Tekla**, **Anna** és **Lili**.

A történet két szálon fut. Helyszíne Diósgyőr, a Vasgyár és a Győri kapu. Felvilágnak képek Perecesről és Tapolcáról is.

Egy fiú életképei az 1950-60-as évekből, melyek összefonódnak a lány egy generációval későbbi, azonos helyszínekhez kötődő történeteivel. Hogyan jöhet össze két eltérő sorsú ember? A helyszínek azonosak, minden egyéb vonás igen különböző, és mégis... Képek, érzések, emlékek a közös vagy közössé vált múltból, harminc évnyi összetartozásról.

Tóth István 1860- 1940
Tóth Istvánné Járán Mária 1862-1942
1940- ben.
Almássy Józsefné szülei

Bátori utca, 1932. Tóth István telektulajdonos házat épített. A megbízott kőművesmesternek, Gulyás Pálnak egyetlen unokája van.

A szemrevaló teremtés minden délben ebédet visz nagyjának. Így, akkor és ott találkozik Tóth úr unokaöccse, Almássy Sándor a kőműves unokájával, Gyulai Magdolnával. Messziről nézegetik egymást és szemükbe beleég a másik arca. Több mint hatvan év elteltével találkoznak újra.

1990 novemberében zavartan pislákolnak a mindenszentekre gyújtott gyertyák. Nagymamám és a férjem, Sanyi édesapja fürkészve pillantgatnak egymás felé. Apósom szólal meg először:

- Magdika... Gyulai Magdika. Te vagy az?

- Én vagyok. Maga pedig Almássy Sanyi, a Tóth bácsi unokaöccse. Régen találkoztunk...

A sors köröket ír. Átlói egyedi és megismételhetetlen életek, melyek keresztezik egymást olykor, vagy egészen szorosan elsuhanak egymás mellett, hogy aztán új pontból kiindulva esetleg mégis egymásra találjanak.

A nagy barna könyv lapjai boldog suhogással nyíltak ki 1953 tavaszán, amikor Sándor bevezette a kis jövevényt az Almássy család többi tagja közé. A nevek mögötti életútra gondolva elmerengett, vajon merre veszi útját a fia? Kinek nyomdokain lépdél majd tovább? Zenész lesz? Vagy üzemvezető közgazdász? Esetleg tanár? Mindegy is, hiszen egyetlen gyerekként kincse lesz szüleinek így is, úgy is.

A gyermek édesanyja, Katalin a mezőkövesdi lányok makacsságával célirányosan alakította fia sorsát. Német- és zongoraórák következtek. Ez utóbbi a merev kezű kisfiúnak eleinte nem sok örömet okozott. Am kamaszéveibe lépve, a csillogó szemű rövid szoknyás lányok rajongó tekintetétől erőre kapva, szárnyalt a zenetanulás útján.

Hutás utca... Szűk három évig laknak ott a kisfiúval, aki tehát az apja után a Sanyi nevet kapja. Később is gyakran visszajárnak a nagynénihez és férjéhez oda, a gyár környéki Hutás utcára. Sanyika szívesen játszik a rokongyerekekkel, akik vele egyidősek, de a generációs sorban hozzá képest eggyel lejjebb születtek. (A háborúból hazatért katona nagypapa és a kamasz gyermekeiket évekig egyedül nevelő nagymama újraéledt szerelméből született a kisfiú édesapja, szándék nélkül összecsúsztatva a generációs lépcsőfokokat és elmosva a háború borzalmait.) Sanyi és a nagybátyja gyermekei aztán szinte testvérként nőnek fel. Ott a Hutáson, ha kamaszként egyszer végigsétálna az utcán és beleskelődne az egyik kapun, bizonyára rácsodálna az ibolyaillatú kertbe állított járókában paprikát ropogtató kislányra.

1950 - ben

ör-Gulyás Tótné
néni

Hajnal és Martinász utca. A gyár kerítésénél meredek kis utcák azok, ott nőnek fel a szüleim. Két külön világ? Munkáslét. Apámat édesanyja és nagynyja neveli, majd lesz egy nevelőapja is, akit apai nagypamként ismerek. Kopasz, nyílt tekintetű vasutas. Pipázik, rajongásig szeretem. Aztán egyszer hiába keresem. Csupaszlábon szaladgálva kiabálok neki az udvaron. Nincs válasz. Hiába keresi őt már mindenki. Megtalálom a pipáját és azt gondolom, nem mehetett

Elliskole
Hutás utca 32.

messzire, hisz pipa nélkül sosem megy sehová. Mégsem látom őt
többet, messze ment. A Vasgyári temetőbe minden héten friss virá-
got viszünk neki nagyival. Dédivel meg a dunna alatt imádkozunk, ő
azt mondja, találkozunk még. Mert van mennyország.

Pár évvel korábban...

1970, Egy darab élet. Dokumentumfilm, melyet Miskolcon forgattak.
Arcokat őriz, mondatokat, mosolyokat füstbe vezett könnyekkel.
A vasgyári ház, ahol három család él „egy haj alatt” – édesanyám
apja mondja így a filmben. Ő beszél, mialatt a kamera végigpász-
tazza a családom, múltam szereplőit, akik közül ma már csak a
keresztanyám (anyu húga) él. Nagypámnak meleg barna szeme és
bozontos kutyája volt. A házat elvitte a földmozgás, a kutyát meg-
mérgezte a szomszéd. Mi pedig a szüleimmel átköltöztünk a Hutás
utcai kőpadlós apró házba, ahonnan a vasgyári téglabölcsődébe
mentünk minden reggel, útba ejtve a piacot, ahol reggeli gyanánt egy
nagy paprikát kaptam a kezembe. A vasgyári téglabölcsőde fehér
pép illatú volt, szerettem ezt a vanília ízű valamit. Illatok, legalább
egy jellemző minden gyerekperchez tartozott. Olyan, ami eszembe
juttatta a puha fehér dunnát kis házunk ágyán, ahol együtt feküdtünk
szüleimmel. A Hutás utcán minden reggelnek ibolya illata volt és
paprika íze. Én pedig kétéves voltam.

Tátra utca, 1956. Az úgynevezett görög bérházak utcája. A kisfiú
ott magányos, a helybéli gyerekek, főleg a szüleik félelmetesek.
Elég egy apró csínytevés – csúzlival kilőtt ablak – s ordítanak.
Görögül. A kis Sanyi retteg tőlük.

Miklós utca, 1959. Az akkor modernnek számító bérházak
között igazi barátságok szövődnek. Lakik ott munkás, mérnök,
miegymás. A téren mit sem számít a szülők világa. Ott Terv
cigarettát szívznak titokban, hátha így hozzájönnek a nagyfiúkhoz,
akik csoda jó trükköket tudnak. Szemükön fűjják ki a füstöt. Na
jó, nem, de a kicsik még beveszik, lélegzetet visszatartva hajol-
nak közel hozzájuk, figyelve a két szemzugot, vajh’ mikor kezd
füstölni... Éles fájdalom hasít beléjük a combjukon elnyomott
cigarettától, utóbb persze ők is hasonlóképpen adják tovább ezt a
„tudományt” a kisebbeknek. Elég jó hecc...

Piros Symphonia. A Salétrom utcai ház nyári konyhájának falán szá-
zadeleji hímzett falvédő. Nagynéném élt itt. Nikotintól elsárgult ujjain
piros körmök. Kávét főzött a kotyogósban. Fehér, édes folyadékot
nyomott bele, többet, mint a kávé. Rágyújtott és a számba nyomta a
cigarettát. Keserű volt. De éreztem valami békét füstjének szagában.
Ez a kettősség végig ott volt a gyermekkorom pillanataiban. Sokszor
szerettem volna megfordítani a világot. Olyankor azt képzeltem,
máshol vagyok, egy másik világban. Nem tudtam pontosan, milyen
az a másik, csak éreztem az ízeit.

Szőlőcukor, például. Hatalmas polgári ház a Hutást keresztező
utcában. Bent minden olyan más, a konyhában szőnyeg, a bútorok
fényesek és a nagylányok kedvesek velem, valami ismeretlen zenét
hallgatnak. Nem tudom, hogy tetszik-e. Más. Szőlőcukorral kínálnak,
amit csillogó dobozban tartanak az asztalon. Piramist eszünk. A
zenekar neve is az. Ezen sokáig kuncogok. A lány neve fura. Melcsi.
Így hívják. Mi lehet a valódi neve? Orvos lesz.

A Miklós úti iskola valódi mesevilág. Az óvodától viszolygó kisfiú
az iskolában kinyílik. Jó tanuló, igazi büszkesége szüleinek. A
Vasgyári Zeneiskolában nyolcadikosként felkavarja az állóvizet,
fülből lekottázza az egyik számára kedves dalt. Csakhogy ez
egyáltalán nem tetszik a zongoratanárnak. Mi több, megtiltja, hogy
ilyen kapitalista szemetet játsszon... pedig az egy Beatles-dal.
Úgyis zenész leszek! – tesz fogadalmat Sanyi magának. Édesapja
azonban – egyébként kedves és engedékeny férfi – határozottan
k tart abbéli meggyőződésénél, miszerint rendes szakma kell
a fiúnak. Ezért az út a méltán híres Földes Ferenc
Gimnáziumba vezet, ott aztán olyan világ veszi körül,
ami meghatározza gondolkodását egy életre. Minden,
ami tiltott, ami haladó, ami polgárpukkasztó, jelen
van az iskola falai között. Igazi mélyen gondolko-
dó, nagygenerációs emberpalánták. Emerson, Lake
& Palmer szól reggeltől estig egy orsós magnóról.
Jimmy Hendrix, Eric Clapton, Jézus Krisztus szu-
persztár. Kifogyott mosóporos dobozzal megy iskolá-
ba, a tanárok azt hiszik, hogy táskamagnó van nála,

Miklós uti Iskola
Zeneiskola
Mateski Gábor

ezért az igazgatói irodába hívatják. Szórakozni jár, a város közepén az akkori SZOT-székház épületének színháztermében élő Omega-koncertet hallhat. A művelődési házak ontják magukból a rock and roll zenét kiszorító folk-rock zenekarok koncertjeit. Hétfégenként a Törpe söröző és az Alabárdos borozó a törzshelyük. No, nem az Alabárdos központi helyisége, ami osztályon felüli, ezüst étkészletes és ólomveges elegáns étterem, hanem alatta a pince, ahol a kancsó borhoz egy tálca zsíros kenyér dukál. Valamelyik iskolai bálon bekerül helyettesként a Földes zenekarába. Zongorázik. És nyög. Jane Birkin: Je t'aime című számát játsszák. Növeszteni kezdi a haját, félúton elkapják és megnyírják, nyirbálják itt is, ott is. A végén beáll a sorba...legalábbis egy időre.

Árpád utca, 1974. A bérházi lépcsőn szédülök, a szobámban félek egyedül. Az óvoda is egy lakás. Az újépítésű lakótelep elején egy szakasztott olyan lakás, amilyen a miénk. Tolongunk a vécé előtt. A nagyszobában játszunk, a kicsiben eszünk. Szerencsére kevés ideig járok oda, mert megépül az igazi nagy kék óvoda a házunkkal szemben. Emlékszem az ebédlő hatalmas ablakára, ahogyan csörömpölő reccsenéssel szilánkokra törik, mert berepítettem egy krumplival, fogadásból. Otthon nem kapok ki, de az óvónéni megszid, beszél valami közös vagyonról meg az ország előrejutásáról, aminek én gátja leszek. Mert rossz vagyok. Emlékszem az ajtóra, aminek kerete fából volt, ezért lehetett belehajtani egy csavart, amire aztán az óvónéni felakasztotta az a gyönyörű csillogó csodát, amit én nekiadtam. Flitteres öv volt, esküvőn kaptam a menyasszonytól. Nekiadtam az óvó néninek, hátha akkor jobban figyel rám, nem nevet ki a többiekkel. Amikor alszunk s azt hiszi, nem hallom... hátha.

A Sopianae és friss kávé aromája keveredett a nyári lakótelep illatával. A madarak csivitelése ébresztett nyaranta. Korán keltem, így aztán hosszú volt a nap. Kilenc órára már elillant anyuék reggeli készülődésének illata, a Bourbon és Back spree. Strandra vágytam a vár lábához, de csak ritkán mentünk el. Olyankor kiélveztem minden egyes percet, annyit szaladtam a medence alján gyorsúszást imitálva, hogy estére a méz véresre marta a talpamat, de nem bántam. Azt egy kicsit, hogy nem tudok úszni. A strand gyalog is csak húszpercnyre volt tőlünk, anyu viszolygott a víztől, így mégis ritkán

jutottam el oda. A szomszédos diósgyőri várban sokat voltam, mert minden tavaszi és őszi iskolaünnepség ott zajlott. A gyereknap is, olyankor kifelé menet mindenki kapott egy Leo jégkrémet. Vaníliásat kértem, annak nagyí-illata volt. Az egyikük a sütemény tésztájába keverte, a másik a tejbe, aztán főzött bele kockatésztát. Békesség-illata van a vaníliának.

Folyton felhallottam a gyerekzsivajt, amikor otthon voltam betegen. Szerettem beteg lenni. Az orvosi rendelő is egész közel volt. A felnőttek *doktorbácsija* ismerős volt, ezért néha ő jött ki hozzám. Szürke öltönyben, hátrafésült hajjal. Megmelegítette a fonendoszkópját, mielőtt a bőrömhöz érintette. Mélyen beszippantottam az illatát és álmodtam róla, talán szerettem.

Az iskola is új, jó szagú. Kocsival megyünk minden nap. Mert kapunk egyet a Hutás utcai házért. Nekem van egyedül organza szalag a hajamban. Szeretem. S nekem van egyedül kopogós cipőm meg rakott szoknyám. Kicsúfolnak. Utálok. A tanító néni ügyet sem vet rám, csak a Tündit szereti. Neki nagy ember az apukája, vezetőféle. A Tündi szeret engem. Cipelteti a fiúkkal a táskáját. Hazáig. Meg az enyémet is. Nevetünk a fiúkon. A Tündi szeret engem, mert muris vagyok. Fel tudok mászni a kötélre. A testnevelést nagyon szeretem. Harmadikban kapunk egy új tanító nénit, neki én vagyok a kedvence. Cicamicának hív s beleír a nyelvtanulmányokba és ötöst ad. Valika néni, a Kuruc utcán lakik. A férje mérnök. Egyszer meglátogattam. Nagyon örült. Van egy nagy fia. A Földesbe jár. Akkor hallom először a gimnázium nevét. Süteményt viszek neki, amit nagyival sütöttem. Menten elhadarom a receptjét is. Megölel.

Sanyi családjának hétvégi programjait a rokonlátogatások tették ki, pedig a fiú édesapja régebben rendszeresen túrázott. (Egy ilyen alkalommal ismerte meg a későbbi feleségét és a Szociáldemokrata Pártot, beléptették.) A két család rendszeresen összejár, az egykorú gyerekek testvérként nőnek fel. A kis Sanyi legszívesebben Perecesen van, ahol a keresztaapja nagy tiszteletnek örvend. Kuti István ő, aki a kis iskolát híressé fejleszt. Halála után az ő nevét kapja az intézmény, mai napig Kuti István Általános Iskola¹. Unokatestvéreivel sokat bolondoznak, játszanak a gondozott perecesi lakótelepen, ahol bányászok élnek cserépkályhás, kétszobás lakásokban.

¹ A nevét 1994-ben vette fel. Ám azóta már nem létezik e néven iskola. A perecesi intézményt 2007-ben bezárták, illetve összevonták az erenyőivel (a Szén utcai épület üresen áll), aztán utóbbi pedig valamivel később a Bulgárföldi Általános Iskolába tagozódott be.

Felépül a vikendház is Tapolcán. A nyarakat itt töltik barátjával, Tamással. Eleinte busszal, később autóval viszik ki a szükséges dolgokat, amiket aztán újra összeszednek s hazacipelnek télire. A gyerekek csapatokba verődve szelik az utcákat, szöknek be a strandra, ahol hasra fekvé, nyerítve, röhögve bámulják a lányokat. Mindegyiket ismerik. Tudják a nevüket. Az apjuk nevét is. Némelyikük kedvesen odabiccent a földeses fiúk felé. Barátja autóőrült. Tanárok a szülei, Sanyi a Kuruc utcai lakásukban sokat vendégeskedik. Tamás mamája, Valika néni igazi tündér, a közeli általános iskolában tanítónő. Rajong a szorgalmas fiúért. A papa pedig kocsival viszi őket a Balatonra, koncertekre. Trapper farmer, Omega, nyár...

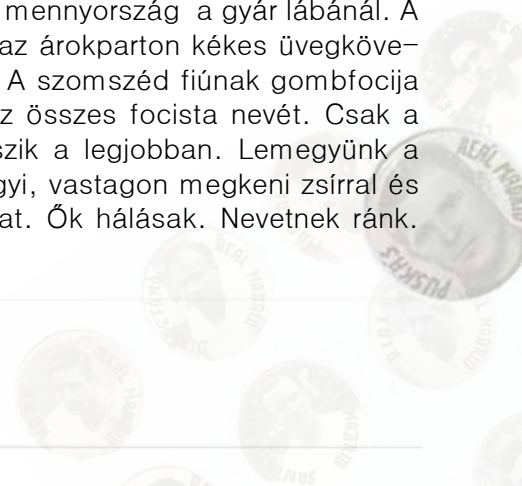

Anyu tanul. Hosszú számológép-cetlire írja a leckéjét. Egy nagy szakállas emberről tanul, meg egy másikról. Nekem a bozontos szakállas tetszik. A neve is, Marx. Karl. A Karl Károlyt jelent. Apu is Károly.

Apu nem tanul. Dolgozik a gyárban. Nagykovács-műhely. De szinte sosem mesél. Nem jut szóhoz. Anyunak viszont mindent tudok a munkájáról. Ő „munkaügyes”. Az valami nagyon fontos ember. Mindenki szereti. A Kohászati Gyárépítő Vállalatnál dolgozik. Az is ott van, ahol az apu munkahelye, csak másik kapun jön ki. Az egyes kapun be, a tízes kapun ki. A tízes kaputól nem messze van egy nagy épület. Anyu mindig sóhajt, amikor elmegyünk mellette.

Munkahelyi bulik a Majális parkban. Hosszú sátrakból rövid kolbászokat árulnak. Üvegből isszák a sört. A nők is. A gyerekek felszabadultak, élvezik a szülei mulatozásból eredő figyelmetlenségét, ordibálnak szabadon. Én szorongok. Hazaérve lerohanok a ház elé. Fejjel lefelé csüngök a porolón. Fordítok a világon. Legalább így.

Cukros zsíros kenyér. Vargahegy. Kis mennyország a gyár lábánál. A meggy fekete a koromtól. Nyaranta az árokparton kékes üvegekővet gyűjtök. A nagy háza igen apró. A szomszéd fiúnak gombfocija van. Engedi, hogy játsszak. Tudja az összes focista nevét. Csak a Puskás nevét jegyzem meg, az tetszik a legjobban. Lemegyünk a rétre. A kenyeret hosszába vágja nagy, vastagon megkeni zsírral és cukorral megszórra. Bámuljuk a fiúkat. Ők hálásak. Nevetnek ránk.

A földcsuszamlás után

Mi lesz a Vargahegy sorsa?

A múlt év februárjában, a nagy esőzések következtében, földcsuszamlás történt a Vargahegyen. Több lakóház megsérült. Török Ferencné az itt élők nevében az iránt érdeklődött, hogyan halad a helyreállítás, s egyáltalán mi lesz a sorsa a településnek.

Mint annak idején beszámoltunk róla, a városi tanács haladéktalanul intézkedett, és az életveszélyessé vált épületek lakóit szükség-lakásokban helyezte el. Az Állami Biztosító kártalanította — a biztosított! — ingatlanok tulajdonosait. A tanács III. kerületi hivatalának műszaki osztálya pedig

figyelőrendszert szervezett, hogy megelőzzék a hasonló események bekövetkeztét.

És ezzel még mindig nem értünk az intézkedések végére: a múlt év szeptemberében — a tanács megbízása alapján — a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat hozzálátott a földcsuszamlás okának kivizsgálásához.

A városi tanács építési és közlekedési osztályának tájékoztatása szerint a vizsgálatok nem zárják ki egy újabb esuszamlás lehetőségét, ezért építési tilalmat rendeltek el a Vargahegyre. Ez azt jelenti, hogy

az életveszélyessé vált és lebontott épületek helyére nem építhetnek új házakat a tulajdonosok.

A kisebb mértékben megrongálódott lakóépületek helyreállításáról — elemi kárról lévén szó — a tulaj-

donosok közelesek gondoskodni. Ehhez segítséget kaptak azok, akiknek biztosítási szerződésük volt, mivel — mint fentebb már említettük — kártérítésben részesültek.

A helyreállítási munkákhoz az Építőipari Minőségvizsgáló Intézet miskolci állomása szakvéleményeket készített — ugyancsak a tanács megrendelésére.

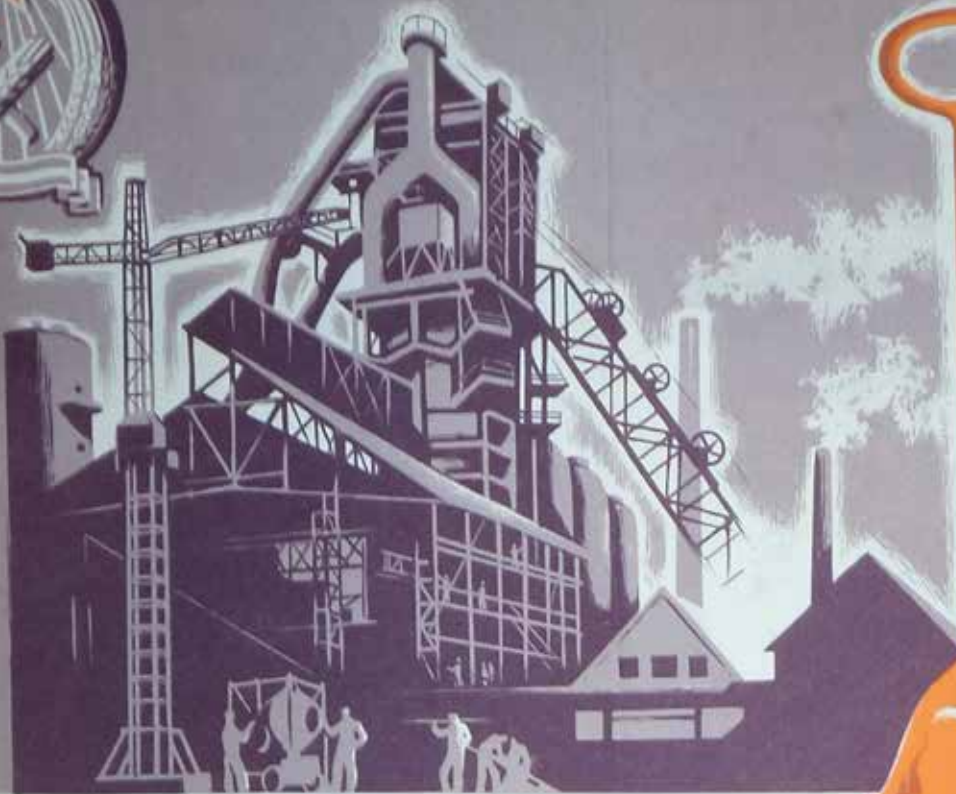
E szakvélemények a III. kerületi tanácsi hivatal műszaki osztályán megtekinthetők.

A műszaki osztály folyamatosan intézkedik a helyreállítások érdekében.

A Vargahegy további sáról még annyit, hogy érintett terület kisajátítást nem tervezi a tanács.

B.

OKLEVÉL

Váradi János RÉSZÉRE,

AKI JÓ MUNKÁJÁVAL, KIVETTE RÉSZÉT A
"DIÓSGYŐRI KOHÁSZATI ÜZEMEK"
FEJLESZTÉSÉBEN, BŐVÍTÉSÉBEN ÉS EZZEL
HOZZÁJÁRULT A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉHEZ,
A BÉKE MEGVÉDÉSÉHEZ NEVEZETTNEK EZÉRT

A "DIÓSGYŐRI VASMŰ"
EMLÉKÉREM II. FOKOZATÁT ADOMÁNYOZOM

KELT: BUDAPEST, 1953. ÉV *április* HÓ 4 NAPJÁN

230/A 161/27
245

44

Gyulai János

Munkások. Juhász elvtárs, kérjük mutassa Ferenc, csapolóságát. A felesége szintén gépkezelő. A nagyobbik lányom, anyagkötő. Kisebb leányom fonó, a vőm, mint parasztnő. Nagybátyomnak a kislánya, Kriszta, a kislánya Andrea. Szeretnénk megismerni és

ANYAGKÖNYV
BIZONYÍTVÁNY

Váradi János
...resztespüspöki
...B.C. 1950 Nip.
...ia s.

MNFA

EGY DARAB ÉLET

EGY DARAB ÉLET

gyártó ország : Magyarország
 gyártó cég : MAFILM-NTOS
 gyártási év : 1970.
 gyártásvezető : Pallós Éva
 rendező : György István /Balázs Béla-díjas/
 operatőr : Neményi Ferenc
 Tüskés László
 dramaturg : Vitéz Gábor
 hang : Toldi Zoltán
 vágó : György Edit
 tudományos munkatárs : dr Gyenes Antal /szociológus/

3 tekercs
 1957 méter
 ff, normál
 magyar hang
 előhátteres főcím
 főcím a film elején

Mokép/M-1876/70

film szervesen kapcsolódik György István 1969-ben készített, "Látom én" c. dokumentumfilmjéhez.

- - -

tes szociológiai felmérés alapján a munkásosztály helyzetét tárgyává. Szociológusok, filmesek - a film készítői - vezeték segítségével sokszáz kérdőívet juttattak el a felmérés alapján választották ki a szereplőket, akik nekik adnak hangot - legjobban tükrözik munkatár-

gyárból, különböző társadalmi funkcióban vannak a mindennapi élet gondjairól, feltárják azokat a hiányosságokat, amelyek fontos társadalmi feladat.

MNFA

születt a
 MAFILM Népszervé - tudományos
 - és Oktatófilm Stúdiójában
 Magyarországon forgalomba hozza
 M. 1876/70 "MOKÉP"

MNFA

MNFA

MUNKÁSOK
 1970

tán a
 István et./

Kedvelnek, azt hiszem. Itt mind egyformák vagyunk. Koszosak és boldogok. A két domb között széles gázcső. Lapos a teteje. Felmászunk és bemegyünk a közepéig. Ott ülünk, titkokat sugdosva és hisszük, hogy oda senki nem jöhet utánunk. Este lavórban mosdunk. Szeretem a szappan illatát, Amo szappan. Állok a lavórban, a spartheltben ég a tűz. Szemben a falon Mokka baba mosolyog rám. Piros szája, fekete bőre. A szomszéd néni *bökdöste* – a subavarrást hívta így a nagymamám.

Hirtelen tűntek el a szomszédok. A házukkal együtt. Egyik éjjel elvitték őket autóval. Életveszélyes lett a házuk. Megcsúszott a talaj. A szomszéd utcában laktak anyu szülei. Ők a diógyőri lakótelepen, a mellettünk lévő bérházban kaptak lakást. A Vargahegy környékére sokáig visszajártak az emberek. Az egykori sufnikből víkendházat tákoltak. Ott töltötték a nyaraikat.

A zenetanulás kemény kenyér. A középiskolás fiú többre vágyik, 1971-ben elmegy egy vak zongoratanárhoz, Simon Gyuszi bácsihoz. Ám szomorúságára és édesanyja nagy boldogságára az operettirodalom színe javát tanulja zongorázni. Mielőtt még teljesen elkeseredne, rájön, hogy ezek a művek igen zseniálisan vannak megkomponálva, segítségükkel egész könnyedén el lehet játszani a szívéhez közel álló dalokat is, amiket a Gemini klubban szokott hallani. Zenészekkel lóg, így közel kerül az akkori legjobbakhoz. A szépséges Bianki lánnyal és a dobokat szelídítő Kékes Zsuzsával Kex-koncertre megy. A Kex valamilyen érthetetlen módon az Illés előzenekaraként léphet fel. Hattyúdal-életű zenekar, ám mégis nagyon fontos, mert meghatározza, ki hová fog tartozni. Mert ugye van az omegások és az illésesek csapata. Sanyit végérvényesen befogadja az omegások családja.

A bérház ablakából egész messzire el lehetett látni. Néha azt gondoltam, hogy ha elég tiszta az idő, elláthatok nyaralásaink színhelyére, Bükkszentkeresztre. Akkoriban a családi nyaralás két hét volt a bükki faluban, ahol tizenkét év alatt mindent s mindenkit megismertem. Az erdészt, aki néha őzet nevelt, a mészégetőt, aki szalonnát evett és mindig piros volt az arca. A Borostyán éttermet. A kocsmát, ahol fura nyelven énekelt a cigány. Szerettem a kis nyaraló petróleumlámpájának illatát. A fenyőerdőt hallottam susogni, beleszövődtek néha dallamfoszlányok apám hangjából, anyám énekéből. Az egyik dal egy katonáról szólt. Elbeszélte, mennyire hiányzik neki az otthona. És a nő, akit szeret. De legjobban a lánya, akit úgy hívtak, mint engem. Persze, később megtudtam, hogy nem úgy hívták. A dalt pedig lenéző mosollyal hallgatta végig egy karvezető, aki kórusába toborzott énekeseket.

– Más dalt nem tudsz? Rendeset! Ez nem rendes dal – mondta gúnyosan, csodálkozó szemembe nézve. Átirat. Nem is ez az igazi szövege.

De azért felvett az iskolai kórusba. Kellenek a töltelékek.

Katonás rendben sorakoznak a székek a Diósgyőri vár színpadja előtt. Fehér ingünk vállán bújtató, benne piros nyakkendő. Kitüntetések. *Kiváló. Kitűnő.* Én nem vagyok kiváló. Nem tűnök ki semmiből. A menőbbeknek valami fa gombóc fogja össze a nyakkendőjét. Tüskés fagubacs átfúrva. Nekem nem engedik. Kamaszmagányomban álmodozom arról, hogy egyszer én is kitűnök.

Hóvirágszedés. A tavaszi Bükk illata belefűrődik az orromba. Ülök a domboldalon és tépkedem a fehér virágszőnyeg darabjait. Ha tehetném, hazavinném az egészet. Szakad az eső s én a fejem fölé tartok egy óriási útilapulevelet. Apu *Sárga tengeralattjárót* fütyül. Hazaérve, amíg száradok, zenét hallgatunk. Forog a lemez a lejátszón: *Gyere velem, szép kisleány.* Szécsi Pál. Zalatnay Sarolta. Gyerekkorom zenéi, az én gyerekkorom zenéi. Néha elképzeltem a magam nagykorát. Fotelben ülök, olyan zenét hallgatok, amit a kitalálós műsorban játszanak. Talán egyszer én is belekerülök majd a *Ki nyer má?*-ba. Delente nagyinál a hokedlin ülve próbálom kitalálni a hallott dallamokat. Mozart, Beethoven. Elképzelem a muzikusokat. S néha odaképzelem magam. A cseballó neve tetszik a legjobban.

1972. Erzsébet Kórház, a későbbi Semmelweis Kórház (ma úgy hívják, MISEK... brrr) sebészeti osztályán egy fiatalember ólálkodik bizonytalanul a folyosón. Leszólítja őt egy fehér köpenyes úr.

– Hé, öcsi, mit szeretnél?

– Dolgozni.

– Itt?

– Igen – válaszolja a fiú s alig észrevehetően biccent a fehér köpenyes mögött álló rövid szoknyás lánynak.

– Ti ismeritek egymást? – szól hátra a férfi.

– Igen. A Földesbe jár. Ismerem. Zongorázik.

A fehér köpenyes orvos doktor Kardos Géza. A lánya Éva. Sanyi életének egyik legszebb szakasza következik. Egy nyár. Amikor menthetetlenül beleszeret élete főszereplőjébe, a sebészetbe.

Képzeld el, nincs mennyország s pokol sincs, hol elkárhozol... ugrálok a piros Bandi heverőn... fel-le, egyre gyorsabban... nincs mennyország... nincs pokol... hirtelen megállok. Kibámulok az ablakon. A Bükk hegyei tárulnak elém. A hegy beleolvad az égbe. Nincs mennyország. Jeges félelem jár át. Akkor mi van a kis Jézussal. Akiről énekeltünk öregmamámmal a dunna alatt. Tejeskávét kanalazva. Az alumínium kanál régies halk koppanása, az áztatott kenyér édes íze... s az ima szavai. Sírni kezdek. Nem is tudom miért.

Zsíros kenyér vegetával, verpeléti borral. A legfelségesebb egyetemista-eledel. A nehéz egyetemi évek alatt pihen a zongora. A végzést követően a fiú hazaköltözik Miskolcra. Elhelyezkedik a Semmelweis Kórház sebészeti osztályán. Lakást vesz. A nagyszoba dobogóján helyet kap a zongora. Billentyűit porolva feléled a vágy a másik után. Az elfelejtett szerető, a zene után. A billentyűk hangja ugyanolyan hatással van a körülötte élőkre. A fiú alkot. Gyógyít s zenél. Darabokat ír, ahol csinos nővérek csacska szerepeket játszhatnak és kiereszthetik a gőzt a sokat dolgozó kollégák. Az avasi pincesor kiváló színhelyévé válik a sebészeti buliknak.

Sorsz.: 36647

Név: Kiss Krisztina

Személyi szám: 2-631125-1110

Szül. hely: Miskolc

KISZ-tagság kelte: 1978

Párttagság kelte:

KISZ-szervezete: Sugárri Endre oktatási kft.

P. H. K. B. Miskolc
KISZ-bizottság titkára

16

PIROS MADÁR

Fa fű falevél, hogyha hazatér;
folyók zöldülnek el -
halak odaúsznak.
Mi már békével repülünk
tovább,
ott egy nyitott ablak!

Refrén:

Piros madár esik,
szárnya rebben,
Ti érezték vele,
csak ti ketten.
Felbukott, leesett, hová mehe-
tek nélküle?
Te csak fuss tovább...

Óriás violin, zöld felhő, zene
egyre jön, tűnik el -
te csak könnyes kézzel
Mikor magadnak tovább utazol
vonat lassan megáll.

Nyári esteken az ablak elé ülök. Sötétedés után felcsendül a tárogató hangja. A hangok ide-oda ugrálnak az Árpád és a Kuruc úti bérházak között. Felkapják lelkem s elrepítenek egy másik világba. Azon a nyáron érkezik a vendég. Haja ezüst. Drapp- és krém-színű ruhát visel. Nyakán fehér, többsoros nyaklánc. A ruhái illatosak, kis üvegcséből fújja magára az illatot. Beleállok a felhőbe, hátha engem is ér, egy illatcsík a hajamon ragad. A nyaklánc gyöngyből van. Azt mondja *Tekla gyöngy*². Tekla... Olvastam egy könyvet Fazola Henrikről. Az ő felesége volt Tekla. Egyszer lesz ilyen gyöngysorom. S egy Teklám is, ígérem. Megkapom az egyik gyöngysort és kapok még egy dobozt, tele fényes papírba csomagolt csokoládéval. Mindegyik olyan, mint a mese. Fehér és krémes. Karamellás, beleragad a fogamba, ha rágom, jelezve, hogy az ilyen csodákat lassan fogyaszthatjuk. Lassan fogynak el a csokoládék. A doboz marad, ez lesz az én cukorkás dobozom.

21. sz. Általános Iskola a Kuruc utcán, 1974. Kedvenc tanító nénimmel beszélgetek az udvaron. Elmondja, mennyire örül, hogy fel tudok mászni a kötélre. A lányok közül én egyedül. A lábam sem kell hozzá, csak karral húzom fel magam. Mert így biztos itt maradhatok. Nem merem megkérdezni, hogy a többiek hová mennek. Aznap este Anyuék halkán beszélgetnek. Kihallgatom őket. Rólam van szó. Hogy jó lesz nekem ott is. Később megtudom az iskolában, hogy én is átkerülök a 24-esbe. Ami a Blaha Lujza utcán van. A várral szemben. Mert *körzetesítés* van. Körzeten kívülinek vagyok minősítve. Félek.

Az új iskola régi. Dohos termek, nagy belmagasság. De a lépcső, az gyönyörű. Faragott korlátjára teszem a kezem, s amikor senki nem lát, eljátszom, hogy én vagyok a bárókisasszony. Sosem beszélek erről senkinek. Hiszen itt már senki nem hisz a mesékben.

1980. Fotóverseny. A Diósgyőri vár előtt állok. A kesztyűmmel bíbelődöm. Nem vagyok divatos. Szép sem. De a díjnyertes fotó alanyaként mosolygok a lencsébe. Van barátnőm! Nagyon okos. Megtanít sakkozni. Hálából megmutatom a boltot, ahol varrocérnát lehet kapni. Megcsinálja a matekleckém. Elmondom neki, mi az a rántás. A szobája csupa játék. S van egy doboza. Igazi kristály. Tele Donald rágóval. Csillagász lesz (és tényleg).

² A *teklagyöngy* egy mesterségesen, üvegből, újabban műanyagból előállított gyöngyfajta („hamis gyöngy”). Gyakorisága és jelentősége csökkent, bár ma is kapható. Nevének semmi köze a *Tekla* női névhez: a *Tecla* márkanevből származik, amely alatt nagy mennyiségben gyártották ezt a gyöngyfaját és a belőle készült ékszereket.

1982, meghalt valaki. Akit mindenki szeretett. Most sírni kell, mi a barátnőmmel sírunk is. Első padból nézzük végig a temetést. Várom a dalt, amit nagy tanított nekem, hogy tudjam, amikor temetnek valakit. Szórol szóra, hangról hangra tudom. El is éneklek a barátnőmnek. *Te benned bíztunk...* De ezen a temetésen nem éneklük. Talán mert nem magyar volt. Szovjet. Ezért nem éneklük.

Kórház a város szélén. 12 évesen minden kedden a tévé elé ragadva néztem ezt a csehszlovák sorozatot. Elképzeltem, amint fehér köpenyben életeket mentek. A gimnázium nálunk szóba se jöhetett. Szakma kell. A szüleim szerint a műszaki szakmára teremtem. De nem! Elhatároztam, hogy én orvos leszek! Különb is hasonlítok a doktornőre a sorozatból. *Megőriült.* Ezt gondolták a szüleim. *Ez az egyetlen esélyem.* Én meg ezt gondoltam. Akkor legyen középiskola. Egészségügyi szakközépiskola.

Az utolsó napok az általános iskolában. A nagy beton udvaron sorakozunk. Egy másik osztálybeli lány rohan ujjongva a barátnőjéhez. Zokog a boldogságtól.

– Felvettek!

– Hová? – kérdelem tőle.

– A Földesbe. Innen nem szoktak felvenni oda senkit – mondja.

Már majdnem azt gondolom, ez nem nagy kunszt, de eszembe jut Valika néni. A fia a Földesbe járt. Akkor az az. Nagy kunszt.

Azt hittem, okos vagyok, de a szakközépiskolában matematikaórán valami halmazokról beszél a tanár³. Én régi matekos vagyok. Vannak az újak. Az új matekosok. Mindjárt hátrébb kerülök. Itt is más vagyok. A nadrágom *bokalengő*. A faluról jöttek közé túl városi vagyok. A városiaknak túl maradi. Különb is sem mehetek soha sehová, pedig a lányok péntekenként mennek. Frizura belőve. Kezeslábos testhez simuló dressz. Juno disco.

1986, koncert anyuval. Életem első koncertje. Anyu összes kollégája itt van. Ezért vagyunk itt mi is. Fontos a mások véleménye. LKM-nagycsarnok. Az énekes a kosárban a fejünk felett énekelt. Akkoriban már ismertem ezt a zenét. Azt mondják, miskolci a zenekar. Az EDDA. A nézők közt megoszlik a vélemény arról, hogy jó vagy rossz ember. Igazság szerint szívesen előremennék. Az én korosztályomhoz. Akik elől tombolnak. De hátulragadok. A kosár a fejünk felett áll meg. Koszos a tornacipője – mondja anyu.

³ A körzetesítés során sok iskola maradt a régi tananyag tanításánál. Ezek a gyerekek a középiskolába kerülve hallották először pl. a halmazelmélet fogalmát. Köztük én is. (a szerző)

Az iskolában elmesélem. Kicsit hazudok. Hogy ott voltam elől. Meg nem anyuval. Egy fiúval. Ez már döfi! Egy napig beszélnek velem a rockerek.

1987, nyári gyakorlat a sebészetben. Fehér köpeny. Na jó, nem orvos – de fontos vagyok. Segítek. Aztán egy nap megfájdul a hasam. Vakbélgyulladásra gyanakszanak. Egyszer már fájt ott, mikor gyerek voltam. Akkor a *felnttorvos* vizsgált meg, akibe szerelmes lettem. Most egy fiatal orvos vizsgál. Nem figyelem, nagyon fáj. Csak a hangját hallom, mert teljes erőmmel arra összpontosítok, hogy ne vegye észre, mennyire fáj nekem. Aztán nem kell megoperálni mégsem. Szeptember. Első sebészet-óra, firkálom a füzetet. Amikor a tanár belép, épp a földről próbálom felszedni a legurult radírt. Csak a hangját hallom. Ismerős.

– Magát már láttam valahol, Angyalkám...

Felnézek. Ő az! A nagy bajuszos sebész azzal a fura autóval.

Tavasszal, nyáron, ősszel, télen			
 ELEGANT <i>h33</i> DIVATMÁRKA MAJUS 1. RUHAGYÁR AZ ÉLEN			
Fogy. ár: <i>1850</i> <i>4 BABO @</i>	MEO: <i>21</i> MEO: <i>1.0</i>		
Számkód szám: 83591	TM:	Oszt. ár: 17712113	
Tételaz: 20360	170		
Cikk neve: Madera	M: 102	CS: D: 112	Modellszám: K-1182
	T 170	51	
Gyapjú: 90	Szintet: 10	Növényi:	
női téli kabát	pol. tasak	NPI-MH	

Fiatal orvosként már semmi és senki nem állhatja útját. Kitombolja magát. A fiatal sebész babos kendővel a nyakában pukkasztja a polgárokat. Vágtázó Halottkémek-koncertre jár, Trabantot vesz. Nem olyat, mint a többi. Olyat, amelyen senkinek nincs akkor. Trabant Tramp. A keletnémet márka cabrio változata. Láncajtóval. Tanítani hívják. Az egészségügyi szakközépiskolában 15 évig tanít.

A Korányi Sándorról elnevezett sulit 1988-ban végzett 4.c osztályának tablóján 38 lány mosolyog a jövőbe. Egyikük akkor még nem sejtí, hogy hamarosan valóra válik az álma.

1994-ben egy Trabant Tramppal halad az Egri Bazilika felé. Nyakában Tekla gyöngy. Bőrén illat, mely semmihez sem fogható.

Sokszor gondolok a lakótelepi porolóról látott fordított képre. A fordított világra. Arra, ahogyan felépítettem képzeletemben a mostani jelenemet.

Szóval az Avasalján, 1988 nyarán a Zöldért Pincében találkoztunk először „civilben”. Ő éppen a soron következő sebész-darabjával kápráztatta el a közönséget, én pedig csüggttem a szavain, a dalain. Persze nemigen vett észre. Aztán valahogy mégiscsak a látóterébe kerültem. A tanítvány-tanárból lett orvos-nővér kapcsolatnak nem jósoltak nagy jövőt. Még álmodni sem mertem, de ő a tettek embere volt. S közelebb lépett. Aztán ott maradt.

Itt maradtunk. Huszonnyolc éve. Egymásnak. Időközben felgom-bolyítottuk múltunk fonalát. Felfedtük a lehetséges találkozási pontokat. Összekötöttük életünket. Összegabalyítottuk sorsunkat. Továbbörökítettük génünkbe írott emlékeinket. A hasonlókat és a másilyeneket. Közös életünkben sok volt a fenn és a lenn.

De ahogy Cseh Tamás énekli: „maradunk itten, maradunk itt, maradunk”.

Magda
Kölcson

14. hónapos baba 1925. év június hó 14. n
n tartott babakiállításon résztvett s helyes
gondozásáért dicséretben részesült.

Miskolc,

1925. augusztus hó 25. nap.

W. W. W.

az Országos Széchenyi Szociális Társaság által.

K. K. K.

Kérem, hogy dolgozzék a Lelőváltó próbatételeiben Váradt Jánosról, mint esztendőleges, kiváló és sebezhetetlen jó munkájával segítse az Irtás Irtóváltó tevékenységét is, amelynek a C-IV-es feladatát végzi.

Fotó: Szigetvári

XVIII. SZ. ÁLTALÁNOS LEÁNY 1961-BEN VÉGZETT NÖVENDÉKEI

Gábor István TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Károlyi Sándor TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Sz. György TANÁR

Árkadi Béla TANÁR

Fotó: Sz. György

1. A Kazinczy Könyvesbolt Széchenyi utcai homlokzatán növénydíszítés található. Mire utal?
2. Szücs Sámuel múlt századi miskolci emlékiró feljegyzéseiben olvassuk:

Ismered-e Miskolcot?

munkakönyve.

(Folyó számmal ellátott 50 oldallal.)

EMLÉKÜL

A munkakönyv tulajdonosának sajátkezü névaláírása

Gulyás Pál

HUSZONÖTESZTENDŐS

HARCOS

TAGJÁNAK

1943

Gulyás Pál
szervező elnök

Pál Gulyás
szervező elnök

*"Folytatd a dicső megkezdett munkát,
Vasárnap illén dacosan tovább!"*

1903
MAGYARORSZÁGI
VAS- ÉS
FÉMMUNKÁSOK
KÖZPONTI
SZÖVETSÉGE

1903-1943
1903-1943
1903-1943

1939. augusztus 18.

Munka közben

Városi társulat az I. K. M. pólószövetgyárban
délután 10 óráig tartó szünetben. A szünetben
szünetben tartó szünetben tartó szünetben tartó
szünetben tartó szünetben tartó szünetben tartó
szünetben tartó szünetben tartó szünetben tartó

1955 November

AZ
ORSZÁGOS STEFÁNIA SZÖVETSÉG
AZ ANYÁK ÉS CSECSEMŐK VÉDELMEÉRE

Kellemes ünnepeket

Popp Ernővel.
Rakosi út 6.
Mészáros

Feb.

Váradi János.

elvtársak.

Miskolc.

Varga hegy.

Gyulai néni.

Boldog

karácsonyi

ünnepeket!

szüneti
Börze

holi.

Művészeti Alkotások Á.V. kiadása. 5. sz. fiók, Budapest, VII., Sip-utca 3

Kellemes karácsonyt

Váradi János.

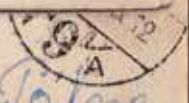
hozz.

hívomunk

ünnepeket

emés

Gulyás Péter
névén

Miskolc

Glutsis utca 32.

Észak-Keleti Átjáró
Egyesület 2018

0 forint

